

שירת האשה באספקלריה ישראלית

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

שייכות הנשים למעמד הר סיני

אולם שומה עלינו להתבונן, איזו מורשת נשארה לנשים ממעמד הר סיני, אלו דברים יכולות הנשים ליישם כדי להתחבר לאותו מעמד נשגב שלא היה כמוהו בכל ההיסטוריה?

כידוע, במעמד הר סיני עמדו הן האנשים והן הנשים, כולם שמעו את עשרת הדברות, את דבר ה', כולם קיבלו את התורה בהר סיני.

זאת ועוד, כאשר מגיע חג השבועות בכל שנה ושנה, לאיזו נקודה יכולות הנשים להתחבר ולהשתייך לחג מתן תורה?

והנה, המורשת העיקרית שנשארה לאנשים לאחר מעמד הר סיני, היא לימוד התורה, מצות תלמוד תורה.

עיסוק הנשים בגן עדן

הם יזכו ללמוד תורה בגן עדן. אולם עלינו לשאול את עצמנו, מה עושות הנשים שזוכות ומגיעות לגן עדן, במשך כל כך הרבה שנים?

לפני שנשיב על השאלות השרשיות הללו, נעמיק חקר בשאלה שונה, שהשורש שלה הוא אחד. כולנו מאמינים ויודעים, כי אדם שמקיים מצוות בעולם הזה, לאחר שהוא מסתלק מהעולם, הוא מגיע לגן עדן.

לכשנבין ונלמד מדברי רבותינו מה עושות הנשים בגן עדן, נזכה להבין גם כיצד מתחברות הנשים להר סיני, ומהי ההכנה של כל אשה ואשה לחג מתן תורה.

מה עושה האדם לאחר שהוא מגיע לגן עדן? כמובן, שגברים הזוכים לשבת בגן עדן, כשם שהם למדו תורה בעולם הזה, כך

יחודיותה של מרים הנביאה

ממשיכות את השירה של מרים הנביאה שהתחילה לאחר קריעת ים סוף! ואם נשאל את עצמנו, כמה זמן אפשר לשיר את אותו שיר? התשובה לכך היא, שיסוד השיר הינו שירת מרים על קריעת ים סוף, אולם בכל זמן ותקופה מצטרפים בתיים וחלקים נוספים לאותו שיר, בהתאם לניסים והנפלאות שמתחדשים בכל עת.

בכללות ממש, כאשר אנו מתבוננים בחמישה חומשי תורה, ניתן להבחין שבאופן כללי הם מחולקים לשני חלקים: חלק אחד של סיפורים, כפי שמובא בספר בראשית, בחלקו הראשון של ספר שמות, קצת בספר במדבר, ומעט מספר דברים. והחלק השני, אלו תרי"ג המצוות שמוזכרות בשאר חלקי התורה.

קעת נתבונן. עבור מה סיפרה לנו התורה את כל אותם סיפורים?

הנה, השירה של מרים בקריעת ים סוף, היתה על כך שבני ישראל השתעבדו במצרים שנים רבות, ולאחר מכן זכו להינצל ע"י עשרת המכות וקריעת ים סוף ולצאת ממצרים.

כמובן שהתשובה הידועה היא, כדי שנלמד מכך מוסר והנהגות טובות. אכן, תשובה אמיתית ונכונה, אולם עלינו לדעת כי בעומק יש בזה לימוד רחב יותר, שיכול להשפיע על כל תפיסת החיים שלנו.

וברור הדבר, שלאחר קריעת ים סוף לא הסתיימו כל הניסים של כנסת ישראל לאורך הדורות, אלא היה זה תחילת שורש הניסים.

ברור ופשוט, שחלק הסיפורים שנמצא בתורה בודאי שייך גם לנשים, וא"כ כאשר אנו מבקשים לדעת מהי תכליתן של הנשים, עלינו לבדוק איזו אשה מוזכרת בתורה לשבח על כך שעשתה משהו מיוחד.

נמצא, שהשירה של מרים ממשיכה כל הזמן, במשך כל הדורות. אך אין הכוונה ששרים תדיר את אותו שיר, אלא כל הניסים שנעשים במשך הדורות כולם, הופכים לשרשרת אחת של שירה ארוכה.

כידוע, האשה שמוזכרת בתורה לשבח על מעשיה, הינה מרים הנביאה אחותו של משה רבינו.

אחד מהשמות שהתורה נקראת, הוא שירה, כפי שמפורש בפסוק: "וענתה בי השירה הזאת לעד כי לא תשכח מפי זרעו" (דברים לא, כא), ומפרשת הגמ' שפסוק זה נאמר על התורה הקדושה. החלק של התורה שנקרא שירה, זהו החלק ששייך לנשים, משם הן מתחברות למעמד הר סיני, לנתינת התורה, ולחג השבועות שבכל שנה ושנה.

ישנה מסכת בתלמוד בבלי, שנקראת מסכת גן עדן [כמובן, צריך לדעת שיש גם מסכת גיהנם...], שבה כתוב את כל המדורים שישנם בגן עדן. וכאשר מוזכר שם המדור שבו נמצאות הנשים הצדקניות, לא מופיע שם המדור של שרה אמנו, רבקה אמנו, לאה אמנו, או רחל אמנו, אלא מדור הנשים הצדקניות שייך דוקא למרים הנביאה. ומה עושות שם הנשים הצדקניות? הן

מורשת מעמד הר סיני עבור הנשים

הנהגתו המופלאה את עולמו.

ניקה כדוגמא את הענין של יוסף היורד למצרים. כמובן שבתחילה כשנחשפים לתהליך של הגעתו לשם, ולכל הקורות עמו בשהותו בנכר, שכוללים את השלכתו לבור, מכירתו מאדון לאדון, התעמרות אשת אדוניו שמובילה אותו לבסוף אל בית הסוהר וכו', הדבר מביא לידי בכי וצער.

אולם כשמתוודעים לסוף הטוב, ורואים כיצד שישים ריבוא בני ישראל יצאו ממצרים ברכוש רב, השירה וההודאה מקרב הלב פורצת מאליה.

אדם שאינו מתבונן, הרי שהוא מביט על כל פרט בחייו כדבר נפרד ונבדל לעצמו, אולם כאשר מתבוננים עמוק יותר על החיים, הרי שמצדדים את המקרים וההתרחשויות שעוברים על כל אחד ואחד כמו שרשרת, מבחינים כיצד לכל חוליה בשרשת הזו יש מטרה ותכלית ברורה, ובכך מתגלית שירה נפלאה.

לאחר שהגדרנו כי החלק ששייך לנשים במעמד הר סיני הינו השירה, נשתדל לפשט יותר את הדברים, ולהבין מהי אותה שירה של תורה השייכת לנשים.

תחילה נתבונן. בדרך כלל כאשר בני אדם מעוניינים לחבר שירים, יש שלוקחים פסוקים ומלחינים להם מנגינה כל שהיא, ויש שמחברים את מילות השיר על בסיס כל מיני הגיגים ומחשבות.

אולם אם נתבונן בעומק, הרי ששירה יהודית אמיתית – שורשה מלשון שרשרת. ולפיכך, עניינה של שירה יהודית שורשית הינו חיבור של חוליה לחוליה, היינו צירוף של אירועים ומקרים שבתחילה נראה כאילו אין כל קשר ביניהם, אך כשרואים את התכלית הנפלאה שלהם לבסוף, נוצרת מכך שירה והודאה הפורצת מעומק הלב.

כח השירה האמיתית והשורשית, עניינה לצרף את הדברים שלב על גבי שלב, ולהגיע לפרץ של הודאה לבורא כל העולמים על

תורת אמך - שירת אמך

גדלים בעוד מספר שנים וזוכים בס"ד להיכנס תחת החופה.

על כך דרשו חז"ל (סנהדרין כב ע"א) את הפסוק "מוציא אסירים בכושרות" (תהלים סח, ז), שהמילה "בכושרות" הינה נוטריקון של המילים 'בכי ושירות'. כלומר, כשתינוק נולד, הוא יוצא ממעי אמו כשהוא בוכה, אך כשזוכים להכניסו למעמד הנישואין, זהו השלב של השירה, בו מודים ומשבחים לקב"ה שהחינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

מה עניינה של אותה שירה, מדוע היא פורצת דוקא בשלב זה? כאשר מגיעים לשלב משמעותי בחיים, באופן טבעי עוצרים לרגע, מתבוננים מה קרה מהרגע שהילד נולד, כמה השקעה נצרכה עבור גידולו, מביטים על כל האירועים שעברו עליו עד שהוא מתחתן, ומכאן ואילך השירה פורצת מאליה.

זהו תפקידה האמיתי של כל אם בישראל להנחיל לילדיה: "תורת אמך", תורת המבט הכללי על החיים, שלב אחרי שלב, אותן חוליות המרכיבות את השרשרת שיוצרת את השירה.

זהו הכח האמיתי שנמסר לנשים, שכל אם בישראל תנחיל לצאצאיה את ההסתכלות המיוחדת הזו על מאורעות החיים הפרטיים, ויתירה מכך, את המבט הכללי ששוזר את השתלשלות ההיסטוריה מדור לדור.

נאמר בפסוק: "שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך" (משלי א, ח). ולכאורה צריך להבין איזו תורה מלמדת האם, הרי מעולם לא שמענו שהאם לומדת עם בניה משנה או גמרא, מדוע, איפוא, מייחס הפסוק לאם את לימוד והנחלת התורה.

אכן לאור האמור, דברי הפסוק מובנים בהחלט, שמאחר ולנשים יש את החלק שלהן בתורה שעניינו מבט של שירה, הרי שזוהי התורה שהאם מלמדת את בניה, הסתכלות נכוחה על מאורעות החיים, והבנה נכונה שלכל מקרה ומקרה יש את המהלך שלו בשרשרת הארוכה של החיים.

כל אם מגדלת את ילדיה משעה שהם נולדים, לאחר מכן היא ממשיכה ומלווה אותם בכל שלבי הגידול שלהם, עד שלמים הבן נעשה בר מצוה, הבת נעשית בת מצוה, ובדרך כלל הם

בחינת השירה מתגלה מתוך התבוננות עמוקה

לפיכך, בחינת השירה מתגלה בעיקר אצל הנשים, כיון שלהן יש יותר זמן להתבונן ולהתחזק באמונה, שהרי הגברים צריכים להקדיש חלק ניכר מזמנם ללימוד תורה, לעומת האשה שפטורה

כדי להגיע למצב בו שירת החיים האמורה בוקעת מהלב, נצרכת התבוננות עמוקה.

שלאנשים אסור לשמוע שירה של נשים. הבה נתבונן, מה הטעם לאיסור זה?

התשובה לכך לאור האמור, שישנו סוד פנימי שגנוז אצל הנשים שבא לידי ביטוי בכח השירה שניתן להן, וכיון שהוא פחות מושג לגברים, לפיכך נאסר עליהם לשמוע את קול שירת הנשים.

אכן, רוב רובן של הנשים אינן זוכות להיכל השירה של מרים, וזאת מכיון שהכח המיוחד שניתן להן, אינו גלוי אצלן בפועל.

מתלמוד תורה, ולכן יכולה להקדיש את עיקר המחשבה שלה להתבוננות באמונה.

מחשבה באמונה, עניינה לראות את השגחת הקב"ה על כל דבר ודבר, להתבונן במהלך מתחילתו, להבחין בשרשרת שנבנית חוליה אחרי חוליה, ומכאן ואילך בוקעת ההודאה מהלב עד שפוצחים בשירה לריבון כל העולמים.

ידועים דברי חז"ל (ברכות כד ע"א), ש'קול באשה ערוה', היינו

חלקה המרכזי של מרים ביציאת מצרים

למרים הנביאה.

יתירה מכך, לאחר יציאת מצרים, בלכת בני ישראל במדבר, היו להם שלושה מנהיגים: מרים, אהרן ומשה, וכדברי חז"ל הידועים (תענית ט ע"א) שהבאר שליוותה אותם במדבר היתה בזכות מרים, ענני הכבוד שהקיפו אותם היו בזכות אהרן, והמן שירד להם היה בזכות משה.

עוד אמרו חז"ל (סוטה יא ע"ב), ש'בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים'. ולאור האמור, הרי שהאשה הראשונה שבזכותה נגאלו ממצרים, היתה מרים הנביאה.

משמעות שמה של מרים, אומרים חז"ל (שמות רבה, כו) שהינו מלשון מרירות. כלומר, כאשר מרים שרה את השירה, היה זה על מה שהיה נראה בתחילה כבכי ומרורים, ולבסוף הפך להיות שירה. כמו כן אנו מוצאים בליל הסדר, שבד בבד עם מצוות אכילת המרור, אנו אומרים את ההלל, שבו אנו משבחים מודים ושרים על נס יציאת מצרים, ובזה יש גילוי למהותה של מרים שהופכת את המרירות לשירה.

עלינו להבין, כי כח השירה שניתן לנשים, הינו חלק מרכזי וחשוב מאד בעם ישראל, וכפי שנוכל ללמוד ממרים הנביאה עצמה.

ראשית, לימדונו חז"ל (סוטה יב ע"ב) כי הזכות הגדולה של לידת משה רבינו היתה מיוחסת למרים הנביאה.

כידוע, כאשר פרעה גזר את גזירת הרשע שלו על עם ישראל "כל הבן הילוד היארה תשליכהו" (שמות א, כב), עמד עמרם אביה של מרים ופירש מאשתו. ואז ניגשה אליו מרים בתו וגרמה לו לחזור בו מהנהגה זו, באמרה: 'גזירתך קשה משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, וגזירתך היא בין הזכרים ובין על הנקבות'. וקיבל אביה את טענתה הצודקת, חזר לחיות עם אשתו, ובעקבות כך נולד משה רבינו.

לאחר מכן, כאשר הוכרחו להניח את משה בתיבה ולזרקו ביאור, מרים היא זו שליוותה אותו ודאגה למינקת עבורו, שלא היתה אלא אמו.

נמצא, שכל יציאת מצרים שנעשתה ע"י משה רבינו, מיוחסת

מעלתה הגבוהה של שירת מרים

תורה מסיני ומסרה ליהושע" וכו', וכך נמסרה התורה מדור לדור עד לדור שלנו. אולם תורתן של הנשים, נמסרה להן ע"י מרים הנביאה.

בהתהוותו של עם ישראל, היו שלושה אבות וארבע אמהות. כשם שהאבות לא הנחילו לנו את חלק התורה השייך לנשים, כך האמהות לא מסרו את חלק התורה השייך לנשים, אלא משה רבינו הוא זה שמסר את לימוד התורה השייך לנשים, ומרים הנביאה הנחילה לנשים את חלק התורה השייך להן, שזוהי השירה שהתגלתה בקריעת ים סוף, ועבורן - היא היא ההכנה הנצרכת לשבועות, לחג מתן תורה.

נמצא, שכאשר משה רבינו מכין את בני ישראל לקבל תורה בהר סיני, מרים מכינה את הנשים לקבל שירה.

ולכשנתבונן, הרי שבנקודה מסויימת השירה של מרים גבוהה יותר מהתורה של משה רבינו.

בשירת הים שנאמרה ע"י משה רבינו נאמר "אז ישיר משה", 'אז' משמעותו לעתיד לבוא. לעומת זאת בשירת מרים נאמר "ותשר מרים", נמצא שמה שנאמר על משה רבינו לעתיד לבוא, אצל מרים אנו מוצאים שהיא כבר זכתה לזה כבר עכשיו.

לכשנעמיק, נבחין שגנוזה כאן נקודה נפלאה מאד מאד, כאן מתגלה לנו הבנה ברורה מהו חלקן של הנשים בתורה.

ביחס לגברים נאמר במשנה (אבות פ"א מ"א): "משה קיבל

יישום שירת הנשים בחיי המעשה

וּדְרָשׁוּ חַז"ל (ויקרא רבה, יג) חידוש תורה מאתי תצא. ומבארים רבותינו, שכשם שמסופר בתורה את קורות חייהם של אברהם ושרה, יצחק ורבקה והבאים אחריהם, כך יסופר באותה 'תורה' חדשה את כל הסיפור של כל עם ישראל שעברו במשך הששת אלפים שנה, ואז יהיה ניתן להבין כיצד המקרים כולם על כל היקפם מצטרפים לשרשרת אחת ארוכה.

אכן, כדי להגיע לשרשרת עולמית שמקיפה את כל הדורות, נצרכת 'תורה חדשה' של המשיח, אולם יש אפשרות לכל אחד להגיע לשרשרת בהיקף מצומצם הכוללת את מאורעות החיים הפרטיים שלהם.

כאשר מקדישים זמן להתבונן בצירופים הפרטיים שהקב"ה צירף אצל כל אחד בחיים, ומתבוננים בכך התבוננות אמיתית ועמוקה, חשים את עומק ההטבה שהקב"ה הטוב עמנו, ומאן ואילך מעוררים את עומק הלב שמרגיש צורך להודות לקב"ה, והאדם מגיע לידי מצב בו הוא מתחיל לשיר שירים, וכדברי הכוזרי שהמדרגה שנקראת שירה עניינה, שהלב כל כך מלא וגדוש, עד שהוא פוצח בשירה.

זוהי "תורת אמך" המוטלת על כל אם יהודיה ללמד את ילדיה. היא זו שמגדלת אותם לאורך השנים, והיא זו שצריכה להקנות להם את המבט כיצד לצרף את המקרים.

כאשר האם מצרפת את המקרים בחיים הפרטיים שלה, והיא מודה לקב"ה מעומק הלב עד שהיא פוצחת בשירה לקב"ה, זוהי התורה שהיא מלמדת ומנחילה הלאה, ובמקום לשיר ליד מיטתם של ילדיה שירי ערש שלא תמיד מקורם טהור, ילדיה גדלים עם שירת שבח והודאה הפורצת מעומק לבה של אמם.

לאחר שנתבאר בס"ד כי החלק של הנשים בתורה הינו השירה, עתה ננסה לבאר כיצד אפשר ליישם את הדברים למעשה.

כל אשה צריכה להקדיש מזמנה בכל יום ויום, ולנסות לחשוב מעט מה עבר עליה מהיום שנולדה עד עתה, אלו גלגולים ושלבים עיקריים עברו עליה בחייה, ולהתבונן ולראות כיצד הקב"ה סובב את כל הפרטים.

כל מי שתתבונן על האירועים הפרטיים שלה, היא תגלה 'צירופי מקרים' רבים שקרו בחייה, שיכולים להרכיב שרשרת נפלאה ועשויים לגרום לשיר שבח והודאה לבורא עולם שיפרוך מהלב.

מסופר, כי ה'חפץ חיים' היה מייחד לעצמו זמן בכל יום, בו היה מזכיר לעצמו את הנקודות העיקריות שקרו עמו מהיום שהוא נולד ועד לאותו יום, ולאחר מכן היה אומר: 'ריבוננו של עולם, אני מודה לך על כך שזכיתי ללמוד תורה, על כך שזיכית אותי לחבר את ה'משנה ברורה', שזיכית אותי לחבר את הספר 'שמירת הלשון', שנתת לי את אשה טובה כזו, שזיכית אותי בחתן מיוחד כזה וכו'.

כל אדם שיקדיש זמן לכך ויתבונן על החיים הפרטיים שלו, יפתע לגלות שאף הוא יכול להרכיב שרשרת נפלאה המורכבת מכל אותם ניסים המלווים אותו בהשגחה פרטית כל ימי חייו.

בתחילה כדאי לנסות ליצור 'שרשראות קטנות', לצרף ולחבר מספר אירועים מועט, ולאט לאט להרחיב את מעגל השרשרת, ובהתאם לכך גם היהלומים שבהם יתחילו להאיר יותר ואף המנגינה תיעשה נעימה יותר.

על משיח צדקנו נאמר (ישעיהו נא, ד): "תורה מאתי תצא",

שירת הנשים - יהודית ומשתנה מאשה לרעותה

במאורעות החיים שמרכיבים את חוליות השירה - השרשרת של כל אחת.

זוהי הסיבה שאין ספר בו ניתן ללמוד את המושג "תורת אמך", אלא על כגון זה נאמר בפסוק (משלי ג, ג): "כתבם על לוח לבך", כיון שתורתן של הנשים חצובה מהרגשת הלב הפרטית של כל אשה ואשה.

כאמור, כדי לגלות את אותה תורה, חובה לייחד בפועל כל יום זמן להתבונן במאורעות החיים, ובכדי שההתבוננות תיעשה באופן נכון, מן הראוי ללמוד את שער הבחינה בחובות הלבבות [עם הפירוש הבהיר "לב טוב"], שמעורר ופותח את המחשבה של האדם כיצד לראות לגלות את ההטבה בתוך החיים הפרטיים

צריך שיהיה ברור לכולנו, כי התורה שצריכה להתגלות אצל הנשים, יכולה להתגלות מתוך הנפש של כל אחת ואחת.

בשונה מהתורה שגברים לומדים, לפחות בחלקה, שנלמדת ע"י מלמד, בין אם זה רב שמלמד את התלמידים, בין אם לומדים אותה בבית המדרש עם חברותא, ובין אם קוראים אותה בספר, לעומתה התורה שהנשים צריכות ללמוד, אינה נלמדת ע"י אדם מסוים, אלא התורה פורצת מליבה של כל אחת ואחת בצורת שירה.

הבדל נוסף בין תורתם של הגברים לתורת הנשים, שתורת הגברים הינה של הכלל, לעומת התורה של הנשים שהינה תורה פרטית של כל אחת ואחת שבאה מעמקי ליבה, ומקורה

אשתו תלך למקום מסויים ותגלה שישנה עוד שרשרת כזו, הוא יחזיר את שלו לחנות. מאחר ואין מציאות כזו של שניים שהחיים שלהן שוים, ומאורעות החיים שעוברים על כל אחת ואחת אינם דומים זה לזה, הרי שהשירה – השרשרת שעליה דיברנו, הינה שרשרת יחודית השייכת לכל אחת בפרטיות, ולא תימצא שרשרת דומה לה באף מקום אחר.

של כל אחת ואחת. כאשר אדם רוצה לקנות שרשרת לאשתו, הוא הולך לחנות, ובוחר את השרשרת המיוחדת ביותר שקיימת שם, אלא שבדרך כלל היצרן אינו מייצר שרשרת אחת בלבד מאותו דגם, אלא מן הסתם ישנן שרשראות נוספות כאלו.

לעומת זאת אדם עשיר יותר, הולך לצורך, ומבקש ממנו שיצור שרשרת יחודית, כדי להיות בטוח שאין אחת נוספת כזו בעולם, והוא אף מבקש אחריות על יחודיותה של השרשרת, שאם

שירת האשה היהודית - הכנה ראוויה לגן עדן

כאשר נשמה של אשה צדקת יוצאת מן העולם, היא נכנסת להיכל של מרים, ושם, לא ממשיכים את השיר ששרו קודם, אלא כולן שרות יחד עמה את השירה החדשה שהביאה איתה.

זו התכלית האמיתית של כל אשה ואשה בעולם, להלחין שיר חדש ויחודי רק לה. ואם היא זוכה שחייה יהיו בבחינת שירה, כשהיא עולה למעלה להיכל של מרים, השיר שלה מצטרף עם שירותיהן של כל שאר הצדקניות, וכולן יחד שרות את השירה שלה.

רבותינו אומרים, שכאשר תלמיד חכם עולה לעולם העליון, נותנים לו ארבעים יום לחזור על חידושי התורה שהוא חידש כאשר הוא היה כאן בעולם הזה.

בדומה לזה, כאשר אשה צדקנית עולה לעולם העליון, יתנו לה את האפשרות לגלות את השיר היחודי שלה שחידשה במשך ימי חייה. זהו הביאור של הנוסח שאומרים בליל פסח: 'ונשיר לפניו שיר חדש', היינו השירה שכל אחד מחדש מעצמו.

ככל שהאשה גבוהה יותר, כך השירה שמלווה אותה במשך ימי חייה הינה גדולה ורחבה יותר, כיון שבכל יום היא זוכה להרכיב חוליה נוספת בשרשרת היחודית רק לה, וכל חייה הינם חיים של שירה, חיים של עונג, חיים של שמחה.

כאמור, כל אחת ואחת יכולה ליישם זאת למעשה ממש, ובלבד שתייחד לכך זמן מוגדר בכל יום, עדיף עם דף ועט, שתתחיל לתאר בכתב את תהליך החיים שלה, לראות את צירוף האירועים השונים, להתבונן בעומק ההטבה של הקב"ה שמצויה בכל דבר, ומתוך כך תתעורר ההרגשה עד עמקי הלב, ומאליה תפרוץ השירה שעליה דובר.

כולנו מכירים את דברי הפסוק: "ימי שנותינו בהם שבועים שנה ואם בגבורות שמונים שנה" (תהילים צ, י), וכפי שכולם יודעים – לאף אחד אין ביטוח שיחיה לעולם.

והנה, לכשיגיע הזמן של כל אחד להיפרד מהעולם הזה, רוב בני התמותה יוצאים מהעולם מתוך בכי ולא מתוך שירה. והסיבה לכך, כיון שלא התרגלו להרכיב את אותה שרשרת – שירה במשך חייהם, ולפיכך הם באים לעולם מתוך בכי, ונפרדים מהעולם מתוך בכי.

כעת נתבונן, מי שלא התרגלה כאן בעולם הזה לצרף את כל חלקי חייה ולהשיג את אותה שירה, ולכן היא יוצאת מהעולם מתוך בכי, כיצד תוכל להיכנס להיכל של מרים שכולו שירה!?

לעומתה, מי שמתבוננת על חייה בכל יום, מצרפת את האירועים שעוברים עליה, מבחינה ביד ה' שמשגיחה להיטיב, מכירה מעומק לבבה את גודל ההטבה שהקב"ה מטיב עמה, ומתוך אותו עומק שבלב פורצת מפיה שירה והלל לכבודו ית', הרי שכאשר מסתיימים ימי חייה, היא נפרדת מהעולם מתוך שירה, והיא עשויה לזכות להיכנס להיכל השירה של מרים הנביאה.

כאשר נפטר צדיק או צדקת מן העולם, כותבים ספר תולדות על מהלך כל ימי חייו, עושים שרשרת מכל תורתו ומעשיו הטובים שעברו עליו מיום הלידה עד יום המוות, ומאותם חיים מתגלה שירה נפלאה.

אכן, מי שאפשר לצרף את כל החיים שלו, ולהתפעל ממהלך החיים ומהגדלות שלו, המסקנה של חייו זו שירה, אולם לעומת זאת מי שלא מנצל את החיים שלו רח"ל, אולי קרוביו עצובים שהוא הלך, אבל שירה לא שייך להוציא משם.

'פאזל של אלף חלקים'

משל למה הדבר דומה, אדם המעוניין להרכיב פאזל של אלף חלקים, עליו להתחיל למיין את החלקים של המסגרת שניתן לזהות אותם, לאחר שבונים את המסגרת, מניחים לעת עתה את החלקים הקשים בצד, וממשיכים למלא את החלקים שניתן

תועלת עצומה נוספת, ניתן להפיק משירת חיים זו. כידוע, ישנן תקופות של נסיונות בחיים, שלא תמיד מובן לאדם מדוע הוא עובר אותם, ומדוע הביא עליו הקב"ה נסיונות קשים אלו.

יתירה מכך, כאותו משל של הפאזל, ככל שמתקדמים בשלבים ומלאכת ההרכבה נעשית קשה יותר, כך הסיפוק שמתקבל לאחר מכן הינו גדול יותר.

כך גם בשירת החיים, ככל שהאדם מתקדם בבניית השרשרת, ומצליח להבין כיצד משתלבים בה אף החלקים הקשים והבלתי מובנים לכאורה בחייו, כך הוא יפצח בשירה עמוקה ושורשית יותר.

ככל שהאדם יותר מושלם בצדקותו, כך החלקים של הפאזל שהוא יוצר הינם מושלמים יותר, ואז השירה שנבנית היא שירה אמיתית וטהורה. יהודי שלא פצח מעולם בשירה טבעית לקב"ה, הרי זו הוכחה שצורת החיים שלו היא לא בדרכה של היהדות הקדושה.

להבחין בקלות יותר להיכן הם שייכים, וכך לאט לאט מצליחים למלא שטח מסויים, ואף שפה ושם עוד נשאר איזה שהוא חור, ועדיין אין זו תמונה שלמה, אך לאט לאט כבר רואים חלק גדול מהתמונה, וככל שמתקדמים יותר, ניתן להשלים חלקים נוספים, עד שמגיעים לתמונה השלימה.

והנמשל, לכל אחת ואחת ישנם חלקים קשים בנפש שלה, שאיננה יודעת להיכן לצרף אותם. אך כאותו פאזל, תחילה עלינו לדעת ולהפנים כי גם חלקים אלו הם חלק בלתי נפרד מהתמונה כולה, וכאותם חלקים קשים של הפאזל, יש להניחם בינתיים בצד, לצרף תחילה את החלקים הקלים שאנו מבינים כיצד ניתן להרכיב מהם את התמונה, ומי שלא תתיימש ויתקדם לאט לאט בבניית הפסיפס של החלקים המובנים, לאט לאט תתקבל אצלה תמונה יותר בהירה, ובהתאם לכך ההודאה תהיה עמוקה יותר.

שירת החיים של דוד המלך

לחיבור, ואף הם היוו חלק בלתי נפרד מתהילותיו של דוד המלך. כשדוד המלך חיבר שירה, הוא הרכיב אותה הן מהחלקים הקשים בחייו והן מהחלקים הקלים ונעימים, ולא השאיר אפילו חלק אחד מוחץ לפאזל, ודוקא משום כך הוא זכה לחבר את ספר התהילים.

כמובן שספר התהילים הינו חלק בלתי נפרד מהתורה, ואיננו רק שירה בפני עצמה, והרי זו דוגמה ברורה מאד לתורתן של נשים.

כל מי שתאמר תהילים לא רק מהשפה ולחוץ, אלא מעומק הלב, היא תתחבר בעומק נשמתה לתהילות של דוד המלך, ותרגיש כיצד החיים שלה אט אט הופכים לשירה.

דוד המלך שחיבר את ק"נ המזמורים של ספר התהילים, שכולם מלאים שירה ותשבחות לקב"ה, אצלו נאמר: "וישם כסא לאם המלך" (מלכים א ב, יט), היינו שכל המלכות שלו הגיעה מאמו, והדבר בא לידי ביטוי בשירת מזמורי התהילים שחיבר, והיא היא "תורת אמך" שלו.

הרוצה לראות כיצד מתגלה תורתן של הנשים, יעיין בספר התהילים. שם ניתן להבחין, כי דוד המלך אינו מתאר שם רק את הניסים והישועות שאירעו עמו, אלא גם את הצרות שקדמו להם.

בספר התהילים מתגלה, כיצד דוד הצליח לחבר אפילו את אותם חלקים בחייו שבתחילה היו נראים כאילו אינם ניתנים

השאיפה והתכלית - שירת הבריאה כולה

מאידך, של כל היהודים שעתידיים להיות בכל הדורות כולם. הרי, ששירתו ותהילותיו של דוד המלך לא נאמרו רק על עצמו, אלא הוא שילב בזמירותיו את הניסים והישועות של כנסת ישראל כולה. נמצינו למדים, כי ככל שהאדם גבוה יותר, שירתו אינה מורכבת רק מהחיים הפרטיים שלו, אלא כשהוא רואה את צירופי ההשגחה העליונה של כלל ישראל, ובעומק של כל הנבראים כולם, הוא מחבר מזה שירה כוללת ורחבת היקף.

אכן, מדרגה מושלמת זו, הינה מדרגה ששייכת רק לדוד המלך, אולם כל אחת ואחת יכולה לנגוע במידת מה בדרגה נעלה זו.

נשים המעוניינות להתכונן כראוי לחג השבועות, חג מתן תורה, צריכות שיהיה ברור להן היכן הוא החלק שלהן בתלמוד תורה,

השלב הראשון והיסודי של הפיכת השירה לחלק בלתי נפרד מאישיותו, איננו דבר שנבנה ביום אחד, עבור כך נצרכים לפחות מספר חודשים, ובדרך כלל אפילו מספר שנים.

לאחר שצלחנו את השלב הראשון, ניתן להעפיל לשלב גבוה יותר.

כאמור, אף שרוב הנשים אינן שייכות עדיין לדרגה זו, אך לכל הפחות בתור שאיפה, עלינו לדעת להיכן עלינו לשאוף, בבחינת סוף מעשה במחשבה תחילה, כדי שנדע מהי התכלית העליונה של השירה שלנו ולהיכן היא צריכה להגיע.

רבותינו מלמדים אותנו שכאשר דוד המלך חיבר את התהילים, הוא צפה ברוח הקודש את כל הצרות מחד ואת כל הישועות

משל למה הדבר דומה, אדם מגיע לחתונה מסויימת, הוא רוצה לרקוד ולשיר עם כולם, אך דא עקא, כולם שרים שם בשפה שהוא בכלל איננו מכיר, וממילא הוא חש קושי גדול להצטרף עמהם. אשה שלא גילתה את היכל השירה אצלה בעומק הלב, כמובן שגם בגן עדן לא תוכל להתחבר לאותה שירה.

שמקורו נעוץ בחלק שקיבלו בשעתו במעמד הר סיני, ולשם הן צריכות להתחבר כאן בעולם הזה, כדי שיוכלו להתחבר אליו אף כאשר הן יעלו לעולם העליון, בגן עדן.

כמובן כל אחת ואחת חפצה בחיים רוחניים נצחיים, אך מי שלא מגלה את מקום השירה בנפש שדובר עליה, כיצד היא תתחבר לאותה נצחיות כאשר תעלה לעולם העליון ותגיע לגן עדן?!

התבוננות בתורה באיספקלריה של שירה

עד שבא אברהם אבינו ונטל שכר כולם. אם מתבוננים בכל המהלך, רואים את חייו של אברהם אבינו כשירה, ומבינים כי התורה סיפרה לנו את התהליך שעבר על כל הדורות הללו כדי שנתבונן ונכיר את השירה שיוצאת מחייו של אברהם אבינו.

אלו דוגמאות למעשה של הרוצה ללמוד תורה בצורה של שירה, מתוך כך לגלות את השירה בחיים הפרטיים של כל אחת, ולאחר מכן לגלות את השירה בכללות של הבריאה כולה.

מי שתנהג כך למעשה, הרי היא עשויה להגיע למקום עמוק של הודאה והכרה בקב"ה, ובאופן טבעי ההודאה הזו תבוא לידי ביטוי בכך שפיה יפצח בשיר.

זוהי התורה שכל אשה יכולה לגלות בעצמה, ולאחר מכן להנחיל אותה לילדיה, בבחינת "אל תטוש תורת אמך". עלינו לדעת ולהפנים, כי הדברים שנאמרו אינם בבחינת רעיון, אלא מדובר כאן על צורת חיים לכל המבקשת לחיות חיים פנימיים יותר.

יתכן כי בהתחלה הדברים נשמעים מעט זרים ורחוקים, וזאת מחמת שהתרגלנו לחיות בעולם חומרי שבו תופסים את השירה ממקום חיצוני מאד, ואפי' אם נדמה שפעמים שרים מעומק הלב, עדיין אין זו העמוקה שנובעת מהחיים העצמיים של כל אחת ואחת. שירה כזו היא מאד נדירה בבריאה, ולכן רובן הגדול של הנשים חשות כי הן רחוקות מאד מהתורה.

יהי רצון שנזכה כולנו להתחבר בעז"ה כל אחד לחלק שלו בתורה, ונזכה לגלות את השירה הפרטית של אחת ואחת בתוכנו, לא כרעיון בלבד, אלא שהפה באמת יגיע בפועל למקום של שירה, באופן שכל השירות יחד יצטרפו ותתגלה השירה השלימה, שהיא שירת הבריאה כולה יחד.

בכדי שיהיה צירוף אמיתי למדרגה של תורה בבחינת שירה, מלבד הצורך בהתבוננות על החיים הפרטיים של כל אחת ואחת מאיתנו, צריך להתחיל להתרגל ללמוד את חמישה חומשי התורה, ולהתבונן על דברי התורה במבט של היקף.

דוגמה לדבר. ידועים דברי המשנה באבות (אבות פ"ה מ"ב): "עשרה דורות מאדם הראשון ועד נח". האם פעם ניסינו לחשוב ולהתבונן מה קרה מהיום הראשון שנברא העולם עד ימיו של נח?!

הבה נתבונן. הרי הקב"ה ברא את העולם, ולאחר עשרה דורות כמעט החריב את כולו. אם מישהו מאיתנו היה בונה בית, ולאחר עשר שנים הוא נאלץ להחריב אותו בידיו, כמובן שהיה לו כאב גדול. על כך הרי נאמר בפסוק: "ויתעצב אל לבו ויאמר ה' אמחה וגו'" (ו, 1-2).

מדוע, אפוא, כאשר אדם קורא את חומש בראשית, ובפרשת נח הוא רואה את החורבן הגדול שנעשה בדור המבול, הוא לא כל כך עצוב על הבריאה שנחרבה?!

התשובה לכך היא, כיון שהתרגלנו לקרוא את הפרשיות הללו מבלי להתבונן כראוי במעשה בראשית עד ימיו של נח. אדם רגיל להבין, שבדור המבול כולם היו רעים וחטאים, ולפיכך הענישם הקב"ה, אך איננו מתבונן בכל העשרה דורות שהיו מאדם ועד נח, כמה ארך אפים לפניו בכל אותם שנים מרובות בהם המתין להם הקב"ה שמא ישובו בתשובה.

אותו הדבר בדיוק בעשרה דורות שהיו מנח עד אברהם אבינו. אנשים מעטים בלבד מתבוננים מהו התהליך של העשרה דורות הללו שהיו מנח עד אברהם, כיצד היה סדר הדורות, מה העולם עשה באותו זמן, באיזה מקום וזמן נולד אברהם אבינו,